

Az ORF megszűnteti a magyar nyelvű rádióadásokat a középhullámon

Megszűnt a Dunai Dialógus, az ORF Közép- és Dél-kelet-Európával foglalkozó rádióműsora, amely 2000. óta a Középhullám 1476-os frekvenciáján működött. Háromnyelvű programjával, amely a hét minden napján más-más kelet- és közép-európai nyelvet szóltatott meg az állandó német és angol nyelv mellett, a Dunai Dialógus a térség fontos politikai és közéleti személyiségeit juttatta szóhoz. A szerkesztők stábjában fiatal albán, cseh, horvát, szlovén, szerb, bosnyák, szlovák és magyar újságírókból állt. A Dunai Dialógus az 1999-ben létesült *Radio Nachbar in Not*-ból alakult át 2000 elején és másfél órás adásában térségi hírekkel valamint egy egyórás mélyreható interjúval szolgált. A hetente egyszer esténként magyar nyelven is sugárzott adás interjúalanyai többek közt Szabó István Oscar-díjas filmrendező, Litván György történész és '56-os magyar, Eörsi István és Dálos György írók, Csáky Pál Szlovákia alelnöke és még sok más jelentős személyiség voltak. Az ORF a Dunai Dialógust október végével pénzügyi hiányra hivatkozva leállította. Ez is jelzi, hogy a még hatalmon lévő osztrák kormány mennyire nem tartja fontosnak a színvonalas média tényreését. Ma Ausztriában állami támogatásra általában a globalizáció értékrendjét követő, felszínű újságírás számíthat. Marginalizált csoportok, amelyeket a Dunai Dialógus szóltatott meg, nem tudnak megfelelni a szennzációra vadászó média követelményeinek.

HÁMOS ILDIKÓ

KOMMUNISTÁK ALKONYA FRANCIAORSZÁGBAN?

Mint ismeretes, az 1956-os magyar forradalom kihatásaiban megrázkódtatta Nyugat-Európa kommunista pártjait, köztük a szovjetek által dédelgetett Osztrák Kommunista Pártot is. Utóbbit olyannyira, hogy kibukva a parlamentből a politikai élet peremére sodródott. Ha nem is ilyen mértékben, de a két legnagyobb, az olasz és a francia kommunista pártban is éreztette hatását 1956 tragédiája. Azóta persze sok minden változott, többek között kiábrándult francia szalonkommunisták írták meg a „reális szocializmusról” leplező könyvüket, de maga a párt is legutóbb már csak a szocialistákkal közös baloldali tömbben tudta hallatni hangját. Chirac győzelme óta a baloldali veresége a jelek szerint még súlyosabban érintette a kommunistákat mint a szocialistákat. A Die Presse 2002. november 7-i számában egyenesen hatyudáról tudósít Párizsból.

A Szovjetunió hatalmi és ideológiai háttérének nélkül mára tényleges válságba mélyült el a hivatkozási alap hiánya. Marie-George Buffet társelnök fel is teszi a kérdést: Van még egyáltalán helye a kommunista pártoknak? A jövő áprilisa tervezett 32. pártkongresszusra már nem jelölteti magát Robert Hue, a párt jelenlegi elnöke, hanem bejelentette visszavonulását. Buffet asszony szerint sokan úgy látják, hogy a jelenleg uralkodó rendszer ugyan rossz irányba fejlődik, csak hogy a kommunista távlatokban sem látnak megoldást. Hue nevétséges 3,37 %-ot ért el a tavaszi elnökválasztásokon, ez a vereség meg különösen érezteti hatását, többek között az adósság felhalmozódása terén: a pártnak fel kellett adnia eddigi „fényűző” székházát, legutóbb meg 43 pártmunkásnak mondtak fel pénzügyi hiány miatt.

Álmok álmodói – Világraszóló magyarok

Régi tudományos igény vált valóra a Millenáris Kiállításokban. 2001. december 17-én megnyitott egy méreteiben és céljaiban, megvalósulásában egyaránt különleges, nagyméretű kiállítás, *Álmok álmodói – Világraszóló magyarok* címmel. Az immár egyéves évfordulóját ünneplő kiállítás méltán tekinthető a magyar múzeumi bemutatók sorában az eddigi legnagyobb vállalkozásnak, a múzeumtörténet mérföldkövének. Régi igény öltött formát benne, abban, ahogyan bemutatja nemzetünk legbecselesebb szellemi eredményeit, azt, hogy mivel járultak hozzá a magyarok a világ közös szellemi kincsének gazdagításához. A budai Ganz-gyár tizenháromezer négyzetméteren látható – a magyar művészet, kultúra, technika, tudomány, ipar és mezőgazdaság különböző

ágazataiban elért eredmények sorozata, a határainkon túl is elismert szellemi nagyjaink műveinek, alkotásainak ismertetése. A több ezer kiállított kép és a számtalan tárgyi illusztráció olyan egységes kompozícióban rajzolja meg sejtett helyünket a világ egészében, amilyenre eddig nem volt példa. Az érdeklődőt a mintegy kétórás séta nagyjából tájékoztatja a teljes kiállított anyagról, de a részlegek, a „csomópontok” külön-külön több órás csemegézést kínálnak egy-egy tárgykörben. A térbeli és időbeli „utazás” több száz szakember, kétszázötven múzeum, intézet és magángyűjtő közreműködésével jött létre, több mint három év munkájában. Megtekinthető Budapesten, a II. kerület Kisrökös u. 16-20 szám alatt, napi 10 és 20 óra között.

Bethlen Gábor Alapítvány – díjkiosztó ünnepség –

A Bethlen Gábor Alapítvány kuratóriuma immár tizenhatszor adományozott Bethlen Gábor- és Tamási Áron-díjat, illetve Márton Áron-érmeket. A budapesti ünnepségen az alapítvány létrehozójára, a 100 éve született Illyés Gyulára is emlékeztek. A kuratórium döntése alapján 2002-ben Bethlen Gábor-díjban részesült Csicsery-Rónay István író, kiadó, politikus; Hódi Sándor vajdasági pszichológus, közfűző; Gencso Hrisztov bolgár műfordító-költő és Ablonczy László színházigazgató, irodalomkritikus. A Tamási Áron-díjat Sylvester Lajos erdélyi közfűző, főszerkesztő vehette át. Márton Áron-érmekben részesült: Franz König bíboros, Bécs egykori érseke; Bókay András Franciaországban élő vegyész-mérnök, valamint a kárpátaljai Kőrösmező magyar közössége.

Csoóri Sándor a Bethlen Gábor Alapítvány megalakulásának körülményeit ismertette kitért arra,

hogy az ellenzéki magánalapítvány gondolata – a 70-es évek végén – Bakos István fejében született meg, s a gondolatot Illyés Gyula azonnal magának vallotta. Az alapítvány hivatalos bejegyzését a költő nem érthette meg. Illyés kérelmét a rendszer hatalmasai elutasították.

A Bethlen Gábor Alapítvány írásos tájékoztatása szerint 1979 karácsonyán 65 jeles hazai személyiség – köztük Barcsay Jenő festőművész, Benda Kálmán történész, Borsos Miklós szobrász, Czine Mihály irodalomtörténész, Jékely Zoltán, Nemes Nagy Ágnes, Szécsi Margit költő, Huszárik Zoltán filmrendező, Mészöly Miklós és Páskándi Géza író, Sinkovits Imre színművész – kezdeményezte aláírásával a független magánalapítvány létrejöttét. A térségben elsőként megalakult legális összefogás alapítói Illyés Gyula, Németh Lászlóné, Kodály Zoltánné és Csoóri Sándor voltak.

Innsbrucki Magyar Ház 56-os megemlékezés és Kossuth Lajos emlékünnepség

A Magyar Házban az IMEASZ rendezésében, október 4-én az innsbrucki magyarság megünnevelte Kossuth Lajos 200. születésnapja évfordulóját. Erre az alkalomra, nagy örömmel énekes-versek sorát tartott INCZE-GERGELY Katalin, kolozsvári zeneszerző és ZORKÓCZY Zenóbia, kolozsvári énekesnő, akiket Radda Marika meleg szavakkal köszöntött és kb. 60 vendégnek bemutatott.

Az énekes versműsor előtt JOO Balázs, az innsbrucki egyetem politikai tudomány hallgatója és a magyar diákokhoz lakója, mondta el gondolatait a mai fiatalok szemszögéből 1956. október 23-ról. Beszédében kiemelte, hogy az 56-os eszmék – mint pl. a sajtószabadság – aktualitásukat ma sem veszítették el. A hallgatóság nagy tapsal jutalmazta Balázs szavait.

Ezek után a két művész – RAVASZ Zoltán hang- és fénytechnikai asszisztálása mellett – kezd-

te el műsorát. ZORKÓCZY Zenóbia, a hagyományoktól eltérően – egy új formában öltve – 14 forradalmi lírai verset (Ady Endre, Arany János, Czuczor Gergely, Garay János, Gyulai Pál, Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály) adott elő, melyeket INCZE-GERGELY Katalin zenésített meg és zongorán kísért. A versek közötti összekötő szöveget Gáspár Tibor mondta.

Az előadás különlegességét jellemezte, hogy szónoklatok helyett zenés-énekes formában történt a visszaemlékezés az akkori időkre. A hallgatóság mély benyomást keltett a magas színvonalú előadás formában lézajlott ünnepség, amit vendégeink hosszan tartó tapsal köszöntek meg.

A nagyszerű műsor után VARGA Bandi finom halászléje mellett még sokáig ügött maradtunk és élvezettel értékeltük az ünnepélyes est műsorát.

RADDASI

Megbékélés – de kivel?

A Majna-frankfurti 56-os Társaság közgyűlésének nyilatkozata

Sokszor hallottuk az utóbbi hetekben ezt a kifejezést: „megbékélés”. Mivel – úgy látszik – az új kormány e kívánság megvalósításának fontos szerepet szán, érdemes a kívánságot megvizsgálni.

Az első pillantásra világos, hogy nem a szabad-demokraták kívánságáról van szó, mert e pártnak híveivel, esetleges eszmei különbségek ellenére, sincs szükség a megbékélésre, hiszen őket nem terheli a meg nem emésztett múlt. Tehát csak az MSZP hön óhajtott vágya lehet a megbékélés. Azonban kérdezzük egyenesen: kivel akar a nagyobbik kormánypárt megbékélni?

A magyar néppel, a nemzettel? A választások látszólagosan azt mutatják, hogy a mai Magyarország lakosságával a megbékélés létrejött. De valóban létrejött? Ha az SZDSZ részesedését leszámítjuk, akkor világossá válik, hogy a magyarországi lakosság kevesebb, mint a fele fogadta el ezt a pártot, és látszólag békélt meg vele. A nagyobbik fele ezt nem tette. Ha nemzetben, tehát összmagyarságban gondolkodunk, még nagyobb a kérdőjel. Mert mi, a határon túl élő és szerte a nagyvilágban szétszóródott magyarok, eddig még alkalmat sem kaptunk arra, hogy a megbékélésre vonatkozó véleményünket megfelelő módon és fórumon kifejtjük. Tehát a magyar nemzet igen nagy többsége (a Kárpát-medencében és a nagyvilágban) még vár a megbékélésre.

Mi a megbékélés útja?

Szó sem lehet a bosszúállásról. Erre nincs szükség, s ezt nem is akarhatjuk. A választások eredményét is tiszteletben tartjuk, még akkor is, ha köztünk vannak, akik nem ujjonganak. Azonban van egy sarkalatos tény, ami nélkül a megbékélés teljesen illuzórikus. Ezt bocsánatkérésnek mondjuk. Még Jecsin is bocsánatot kért 56-ért a magyar országgyűlésben. Az MSZP-nek – ha nem csak propaganda-szólamként használja ezt a kifejezést – meg kell értenie, hogy az „eredeti bűn” megbocsátásához elengedhetetlen az őszinte bűnbánat és a bocsánatkérés. Azt is feltételezzük, – bár fenn tartással – hogy az MSZP tényleg megbánta elődpártjainak moszkvahi kormányzását és az azzal járó borzalmakat. Hiszen most mindent megtesz, hogy a nyugati szociáldemokráta közösségben megtalálja a helyét. Ez már bocsánatkérés?

Korántsem. Nem elég, hogy az MSZMP Központi Bizottsága már 1989-ben kis többséggel elfogadta az 1956-os események ártértelekését, és ellenforradalom helyett forradalomról minősítette azt. Ez bizony nem lehet elég.

Azzal sem lehet a bocsánatkérés igényét elhárítani, hogy az MSZP jelenlegi vezetőinek a többsége még 1956-ban fiatalok voltak, vagy még meg sem született. Az NSZK lakosságának 90 %-a a „holocaust” óta született, de nem vonja kétségbe a német nép ma is érvényes felelősségét az akkori embertelenségért. Hogyan tagadhatná meg az MSZP, amely az MSZMP utódjának tekinti magát? Vagy nem utódja?

Üzemgázdás szemmel nézve célszerűnek látjuk ebben a kérdésben az anyagi örökösödési jogát, jelen esetben a pártvagyon „öröklődését”, megvilágítani. Ez mutatja meg ugyanis legjobban, mit örökölt meg az utódpart erkölcsileg is. Az MDP (Magyar Dolgozók Pártja) 1949-ben anyagi (és szellemi) utóda lett Szociáldemokrata Pártot is

KMEM-RENDEZVÉNYEK MÜNCHENBEN

November 22-én **András Károly** ismertette a Beneš-dekrétumokkal kapcsolatos kutatásainak eredményét. Az előadást **Borbándi Gyula** vezette be és ő vezette le a vitát.

2003. január 17-én a Münchener Magyar Intézet közös rendezvény keretében vetített képernyőn tart **Dr. Prékopa András** matematikaprofesszor *Bolyai János forradalma* címmel.

BUDAPESTEN OKTÓBER 30-ÁN TEMETÉK, a 60. életévében elhunyt **Zsille Zoltán** szociológust. Budapesti a Szegényeket Támogató Alap (SZETA) egyik alapítójaként tűnt fel és vált mind inkább kellemetlenné a Kádár-rendszer számára. Helyzete annyira ellehetetlenült, hogy 1980-ban Bécsnek vette útját. Már-már úgy tűnt, hogy itt talál nyugalmat, ellenben a Szabad Európa Rádió külső munkatársaként sem találta meg számításait, ugyanis Münchenben is túlságosan balos légkört érzelt. Szenvédellyel vitte ellenzéki szerepét; a Bibo Press mindeneseként látta el a SZER-t, de az akkori nyugati magyar sajtót, köztük a Bécsi Naplót is híryanaggal. A rendszerváltozás előszeleként már Magyarországról tudósított, aztán otthon is maradt, békétlenül szüntette meg SZER-béli kapcsolatait. Bécsben a magyar rendezvényeken ismételtelen megjelent, de folyton ellenséget szimatoló tekintetével nem mindenki-vel osztotta meg önmagát. Merev, feszélyezett személyiség volt, az örökösön konspiráló emig-

erőszakkal elnyelő MKP-nak (Magyar Kommunista Párt). S ennek anyagi és eszmei utóda lett 1957-ben az MSZMP (Magyar Szocialista Munkáspárt). Zászlóbontásakor az MSZP is ragaszkodott anyagi örökségéhez. Medgyessy miniszterelnök pár napja nyilatkozta a Frankfurter Allgemeine Zeitung – FAZ – riportereknek: „*Javasoltam, hogy az MSZP alapító Kongresszusán tegyék egyértelművé, hogy az új párt jogilag nem folytatás az MSZMP-nek. Azt válaszolták, hogy ezt nem fogják elfogadni, mert a régi párt vagyonának elosztásakor az MSZP semmit sem kapna. Ekkor azt válaszoltam, hogy nem vagyok észnél. Azzal, ha kijelentitek, hogy ez teljesen új párt, akkor a vagyon kérdésének még nem lenne semmi jelentősége. Így nem léptem be a pártba.*”. (*)

Ám, mi „észnel” vagyunk és azt is tudjuk, hogy az MSZP elődjének nemcsak vagyonát, hanem szervezetét is megörökölte. Így az sem véletlen, hogy ez a párt, káder-párt maradt. Ám a párt a káderei által betöltött gazdasági kulcspozíciókat sem volt hajlandó feladni. Lásd a 100 leggazdagabb magyar névsorát.

Nos, az anyagiak, a szervezet és a pozíciók ilyen mértékű utódlása kötelességet ró az örökösekre. Ebben a vonatkozásban a számunkra oly fontos erkölcsi tehermentől van szó. Ezt nem lehet semmissé nyilvánítani!

Kivel kell tehát megbékélni?

Mindenekelőtt a nemzet Magyarországon élő részével az idegen hatalom buzgó és sokszor túlbuzgó kiszolgálásáért. Az elszakított részekben élő magyarság védelmének évtizedes elhanyagolásáért, sőt megtagadásáért. A hazai iparos, paraszti és polgári réteg megsemmisítéséért. A „kulákok” szörnyű üldözéséért, a százezres tömegű kitelepítéséért, a földhöz juttatott parasztnak becsapásáért és a tsz-be kényszerítéséért, a féktelen vallásüldözésért, az idegen hadsereg behívásáért 56-ban, a véres megtorlásért, és az ország adósságba sodródásáért.

A nyugaton élő magyarság hontalanságáért, kiélemléséért, megfélemlítéséért és megosztásának kísérletéért. Hogyan akar velünk ez a párt megbékélni, ha még most is kizárja – demagóg érvel, hogy „szavazzanak ott, ahol adót fizetnek” – a teljes állampolgárságunkkal járó aktív és passzív választási jogunkat? Fél, hogy ellene szavaznánk? Ezért nem akar velünk megbékélni? Vagy úgy akarja a megbékélést, hogy mi felejtjük el sérelmeinket?

Még azt sem kívánjuk, hogy egy bocsánatkérő litániát mondjanak el. Csak egy egyszerű mondatot kérünk, követelünk: „Bocsánatot kérünk méltatlan elődeink gonosz tetteiért”. Mert ebből következhet csak az erkölcsi elégtétel. Vagy továbbra is sajkózzák, a megörökölt anyagi vagyon ellenére, hogy mi egy teljesen új párt vagyunk, és minket nem terhel a múlt?

Lesz-e a nagyobbik kormányzó pártnak e mondat kimondásához és következményeinek felismeréséhez elég erkölcsi ereje? Mert e nélkül a megbékélési vágy nem lehet hiteles és az áhított megbékélés sem jöhet létre.

2002. november 17.

(*) FAZ -Frankfurter Allgemeine Zeitung, 2002. október 31. 6. old. Mi, az MTI által közölt eredeti magyar szöveget idézzük.

rás jellegzetes alakja. Éles esze és szája nem egy esetben minősített és marasztalt el számára gyanús vagy éppenséggel lagymatag egyéneket, mert ő mindemellett maximalista is akart lenni.

A Svédországi Magyarok Országos Szövetségének vezetősége a svéd gazdasági minisztérium képviselőivel megvitatták a svédországi magyarság kisebbségi státuszának lehetőségeit. A svéd kormány különválasztva akarja kezelni az őshonos, a néhány évtizedes múltú és a frissen bevándorolt népcsoportokat. **Gunnar Hermanson** a svéd választások után a tárgyalások folytatását javasolta.

November 9-én a bécsi Collegium Hungaricumban került immár negyedik éve megrendezésre a **Bécsi Magyar Táncbáztalálkozó**. Az egész magyar nyelvterületről jött táncosok, énekesek, zenekarok és mesemondók között nagy sikerrel szerepelt a bécsi fiatalokból álló **Napraforgó-együttes**.

A 2001-es népszámlálás szerint Csehországban az elmúlt 10 év alatt 26 %-kal, 19 932-ről 14 737-re csökkent az itt nem őshonos, de kisebbségként elismert magyarok száma.

Rövid szenvedés után, életének 54. évében október 18-án Oberwart/Felsőőrűt elhunyt **Pethő Miklós**. Gyászolja felesége, fia, menyei és unokái.